

ישיבת מרכז הרב

שיחת מו"ר ראש הישיבה

הרה"ג הרב יעקב שפירא שליט"א

פרשת אמור

שנה שלוש-עשרה תשפ"ב

תרפ"ד-תשפ"ב 98 ישיבת מרכז הרב

מצוות קידוש ד'

הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ה ה"א) אומר כך "כל בית ישראל מצווים על קידוש השם הגדול שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ומזהרים שלא לחללו שנאמר "ולא תחללו את שם קדשי"". פסוק זה שהרמב"ם מצטט כמקור למצוות קידוש ד' ואיסור חילול שם ד', כתוב בפרשת השבוע, (ויקרא כ"ב, ל"ב). "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ד' מקדשכם המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים אני ד'". אומר רש"י על הפסוק "המוציא אתכם; על מנת כן". דהיינו, מטרת יציאת מצרים, הסיבה שלשמה הקב"ה הוציא את עמ"י ממצרים היא כדי שעמ"י יקדשו את שמו בעולם.

יש להבין מה מיוחד במצווה זו של קידוש ד' שעל מנת שנקיים מצווה זו הקב"ה הוציאנו ממצרים, ועוד יש להבין מדוע הרמב"ם הפך את סדר הדברים בפסוק, בפסוק כתוב "ולא תחללו", ואח"כ כתוב "ונקדשתי", והרמב"ם כתב קודם כל את מצוות קידוש שמו גדול ואח"כ את האזהרה שלא לחללו[1].

עוד יש להבין מה כוונת הביטוי "כל ישראל מצווים על קידוש ד'"? ומדוע הביטוי שכל ישראל מצווים לא מופיע בכל המצוות אלא דווקא כאן[2]?

ישראל אשר בך אתפאר

מצוות קידוש ד' אינה רק למסור את הנפש על קידוש שמו. וכך כותב הרמב"ם (פ"ה הי"ג מהל' דעות) "משאו ומתנו של תלמיד חכם באמת ובאמונה אומר על לאו-לאו, ועל הן-הן, מדקדק על עצמו בחשבון, ונותן ומוותר לאחרים כשיקח מהן ולא ידקדק עליהן, ונותן דמי המקח לאלתר, ואינו נעשה לא ערב ולא קבלן, ולא יבא בהרשאה (אינו). מחייב עצמו בדברי מקח וממכר, במקום שלא חייבה אותו תורה, כדי שיעמוד בדבורו ולא ישנהו, ואם נתחייבו לו אחרים בדין, מאריך ומוחל להן ומלוה וחונן. ולא ירד לתוך אומנות חבירו, ולא יצר לאדם לעולם בחייו. כללו של דבר: יהיה מן הנרדפים ולא מן הרודפים, מן הנעלבים ולא מן העולבים, ואדם שעושה כל המעשים האלו וכיוצא בהן, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר".

בהלכות קידוש ד' (פ"ה הי"א) כותב הרמב"ם "ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם, כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר, והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן, או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה אצל עמי הארץ וביניהן, או שדבורו עם הבריות אינו בנחת, ואינו מקבלן בסבר פנים יפות, אלא בעל קטטה וכעס וכיוצא בדברים האלו, הכל לפי גדלו של חכם, צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין. וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה, ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין, ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין, והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם, עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאוים למעשיו, הרי זה קידש את ד' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר"[3].

[1] על הדקדוק בדברי הרמב"ם, יש בגמרא ביטוי "דרשינן סמוכים" והגר"א בפירושו למס' שקלים כותב שדרשינן סמוכים גם במשנה תורה לרמב"ם.

[2] את השאלה הזו שאל בספר אור גדול, ולמחברו קראו הגדול ממינסק על שם חיבורו.

[3] הייתי פעם יחד עם אבי זצ"ל בארה"ב בכנס על הרב זצ"ל. אמר שם הרב אהרון סלובייצ'יק זצ"ל שיש להם מסורת במשפחה, שהנצי"ב התיר לרב

ניתן להירשם לקבלת הגליון בדוא"ל בכתובת Mercazharav@gmail.com,
ובקבוצת הווטסאפ דרך הקישור - לפלאפונים מסוננים

אותו הפסוק שהרמב"ם מביא בסוף פרק ה' מהלכות דעות על מי שעושה משא ומתן בנחת עם הבריות, הוא אותו הפסוק שהרמב"ם מביא בהלכות קידוש ד'. קידוש ד' זה גם לחיות על קידוש ד', לא רק למות על קידוש ד', וזה אולי אפילו יותר קשה.

כל בית ישראל מצווים על קידוש השם הגדול

כאשר הרמב"ם כותב שכל ישראל מצווים על קידוש ד', לכאורה הוא בא להרבות קטנים. בתורה לא כתוב "וידבר ד' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקדשו את שמי", אלא כתוב (ויקרא כ"ב, ל"ב) "ונקדשתי בתוך בני ישראל" התורה מדברת על התוצאה. התורה אומרת, תעשו הכל על מנת שיתקדש שם שמיים. ולכן אומר הרמב"ם "כל בית ישראל מצווים", קידוש ד' יכול להעשות ע"י כל אחד, קטן וגדול.

עוד שאלנו, מדוע הרמב"ם שינה את הסדר ממה שכתוב בפסוק. צריך לומר שהרמב"ם שינה את הסדר כדי להדגיש לנו קודם את מצוות העשה, ואם האדם יהיה דבוק בטוב ממילא הוא יתרחק מהרע.

הרמב"ם כותב בספר המצוות (מצווה ט') "היא שצונו לקדש את שמו. והוא אמרו (ויקרא כ"ב, ל"ב) "ונקדשתי בתוך בני ישראל". וענין זאת המצוה אשר אנחנו מצווים לפרסם האמונה הזאת האמתית בעולם ושלא נפחד בהיזק שום מזיק ואע"פ שבא עלינו מכריח לבקש ממנו לכפותנו שלא נשמע אליו אבל נמסור עצמנו למיתה ולא נתעהו לחשוב שכפרנו אע"פ שלבותינו מאמינים בו יתעלה. וזאת היא מצות קדוש השם המצווים בה בני ישראל בכללם, רוצה לומר התרת עצמנו למות ביד האנס בעבור אהבתו יתעלה וההאמנה באחדותו כמו שעשו חנניה מישאל ועזריה בזמן נבוכדנצר הרשע כשצוה להשתחות לצלם והשתחוו לו כל ההמון וישראל בכלל ולא היה שם מקדש שם שמים אבל פחדו הכל והיתה בזה חרפה לכל ישראל על אשר אבדה זאת המצוה מכללם. ולא נצטותה זאת המצוה אלא לכמו המעמד המפורסם הגדול ההוא אשר פחד ממנו כל העולם, ולהיות פרסום היחוד בזה יעד השם על ידי ישעיה שלא תשלם חרפת ישראל בזה המעמד ושיראו בהם בחורים בעת ההיא הקשה לא יפחידם המות ויתירו נפשם ויפרסמו האמונה ויקדשו את השם ברבים, כמו שהבטיחנו באמרו (ישעיה כ"ט, כ"ג) "לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו בי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי וגו'". ולשון ספרא "על מנת כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקדשו שמי ברבים". אומר הרמב"ם, שכאשר יקדשו עמ"י את שם ד' בעולם "בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי", זה מה שיסיר את החרפה שהייתה בימי נבוכדנצר.

מעשה ידי

צריך להבין מה כוונת הפסוק (ישעיה כ"ט, כ"ג) "בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי". יש בחז"ל ביטוי דומה, "מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה" (סנהדרין לט:). הקב"ה אמר למלאכים כאשר מצרים טבעו בים, שלא יאמרו שירה. מדוע לא לומר שירה? הרי המצרים היו רשעים? אלא, למצרים מצד עצמם אין שום זכות, ואעפ"כ הם מעשי ידי הקב"ה ולכן אין למלאכים לומר שירה על כך שהמצרים אובדים. וזה משמעות הביטוי "מעשי ידי", אין להם שום זכות מלבד שהם מעשי ידי.

וזה הפשט בפסוק, (ישעיה כ"ט, ל"ג) "בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי", אפילו כאלה שהם רק מעשה ידיו של הקב"ה, מבלי זכויות נוספות, יקדישו את שמו של הקב"ה. אע"פ שהאדם לא יודע שיש מצווה לקדש את שמו יתברך בכל מעשה שהוא עושה, ואעפ"כ כאשר האדם נמנע ממעשה שלילי או עושה מעשה חיובי, הוא מקדש את שמו של הקב"ה. נכון שמצווה זו שייכת עד כדי למסור את הנפש, אבל לקדש את ד' שייך בעיקר בחיים.

הזכרנו קודם את הפסוק מפרשת השבוע (ויקרא כ"ב, ל"ב) "ולא תחללו את שם קדשתי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ד' מקדשכם המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים אני ד'". אומר רש"י שם "ממשמע שנאמר ולא תחללו מה ת"ל ונקדשתי מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד ת"ל בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו ע"מ למות שכל המוסר עצמו ע"מ הנס אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן ע"מ הנס שנאמר (דניאל ג', ח"י) והן לא ידיע להוי לך מלכא וגו' מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו'.

המהר"ל שואל הרי מצוות קידוש ה היא למות על קידוש ה', וסוף סוף הוא מסר את נפשו? אומר השפ"א מי שהולך במסרות נפש ויעשה לו נס, הרי זה באמת קידוש ה', כי לפני שהוא ניצל זה גם קידוש ה', רק על זה אומר רש"י,אל תעשה את זה על מנת שיעשה נס, כי כשהאדם הולך במסירות נפש

זצ"ל ללמוד כל היום עם תפילין, וכאשר תלמידים אחרים שאלו את הנציב מדוע הוא אינו מתיר גם להם ללמוד כל היום עם תפילין, ענה להם הנצי"ב שהרמב"ם (סוף פרק ה' מהל' יסודי התורה) מזכיר את הנחת תפילין כל היום יחד עם הנהגות של ת"ח "וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ... **ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין**, ... הרי זה קידש את ד' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר". אמר להם הנצי"ב, מכיוון שאני רואה בו שהוא מקיים את כל הדברים שכתובים באותה הלכה ברמב"ם, אז הוא יכול להניח תפילין כל היום, אמנם, אצלכם איני רואה את זה.

גמורה בלי כוונות נוספות, אז הקב"ה מתנהג איתו למעלה מן הטבע. אז ייתכן שיעשה לו נס.

קמאי הוו קא מסרי נפשייהו אקדושת השם

הגמרא אומרת (ברכות כ.) "אמר ליה רב פפא לאביי מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא... אמר ליה קמאי הוו קא מסרי נפשייהו אקדושת השם אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם כי הא דרב אדא בר אהבה חזייה להההיא כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא סבר דבת ישראל היא קם קרעיה מינה אגלאי מילתא דכותית היא שיימוה בארבע מאה זוזי א"ל מה שמך אמרה ליה מתון אמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא". הראשונים שעליהם מדברת כאן הגמרא לא מתו, הם הלכו במסירות נפש לעשות את רצון ד' בלי חשבון אישי של מה יגידו וכד'. מסירות נפש היא הרצון, ההסכמה שבלב, זה מתבטא גם במעשה. אבל קידוש ד' במסירות נפש מתחיל ברצון. מתחיל ברגע שבו האדם מוסר את כל רצונו לקב"ה, זה מסירות נפש. אברהם אבינו אמר (בראשית כ"ג, ח') "אם יש את נפשכם וכו', ומפרש שם רש"י, נפשכם זה רצונכם. הקצה של מסירות הנפש היא מסירת הגוף לקב"ה, למות על קידוש ד'. בהקדמה לשו"ת מהריא"ז ענגיל, הוא כותב בהקדמה לספרו את החילוק בין מסירות נפש למסירות גוף. לפעמים מסירות נפש היא יותר גדולה, האדם מוסר את כל הרוחניות שלו, את כל הרצונות שלו לקב"ה, ולכן התורה אומרת "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

ויראת מאלוקיך

כתוב בפסוק (ויקרא י"ט, ל"ב) "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלוקיך אני ד'". ומפרש רש"י, "יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו לכך, נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלוקיך". דהיינו, אומר רש"י, אל תתעלם מהזקן ותעשה את עצמך כאילו אתה לא רואה אותו. התוס' על התורה אומרים שיש דין בתו"מ שאדם שהכניס את הפירות דרך החלון הוא אינו צריך להפריש מהם, ושאפשר לעשות כן, "להערים על המעשרות", והגמרא (פסחים ט.) אומרת שלפעמים גם החברים היו מכניסים את התבואה ככה (כדי שלא להכשיל אנשים בטבל). שואלים התוס', מה ההבדל בין צוות הידור וקימה לזקן לבין הפרשת תו"מ שבהם אפשר להיפטר ובהידור אסור לעצום עיניים על מנת להיפטר מלקום? אומר שו"ת שואל ומשיב דבר נפלא, הוא אומר שמצות מפני שיבה תקום והדרת פני זקן זו מצווה לדאוג לכבוד הת"ח. אין הכוונה רק לקום לת"ח ולפנות לו את הכסא, אלא התורה מצווה על האדם שידאג שכבוד התורה יהיה מרומם, אז אם האדם העצים את עיניו ולא דאג לכבוד הת"ח, הוא מיעט בכבוד התורה, אע"פ שיש לאדם תירוץ, בשורה התחתונה כבוד התורה לא התרומם, תכלית המצווה לא התקיימה. לעומת זאת בתו"מ התורה מצווה על הפעולה, יש חיוב להפריש תרו"מ מתבואה שנכנסה דרך הדלת, אם היא לא נכנסה דרך הדלת אלא דרך החלון, אין חיוב להפריש.

השיבה לארץ- קידוש השם

לענייננו, במצוות ונקדשתי התורה מצווה שיתקדש שמו של הקב"ה, והקידוש הכי גדול הוא, תכלית המצווה היא, שעמ"י חוזר לארצו. לומדים את זה מהפסוק (יחזקאל ל"ו, כ') "אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמר להם עם ד' אלה ומארצו יצאו". הפסוק אומר שחילול ד' הכי גדול הוא שעמ"י אינו בארצו', א"כ הקידוש ד' הכי גדול הוא בדיוק ההיפך, השיבה לארץ.

היום ב"ה יש מקומות שהיהודים רוצים לברוח משם לא"י, הם מרגישים שהמקום הכי בטוח ליהודים זה רק כאן בא"י. יש שאלה בפוסקים מדוע אין מברכים על ממצוות ישוב א"י, ישנם כמה תירוצים, יש מי שאומר שלא מברכים מכיוון שזו מצווה תמידית. יש מי שאומר שאנו מברכים על מצוות ישוב א"י כל יום בברכת המזון "נודה לך ד' אלוקינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה". הפנ"י בסוף כתובות דן בשאלה האם מצוות ישוב א"י היא צריכה כוונה, מי שנולד בא"י צריך לכוון שהוא מיישב את ארץ ישראל? יש שאלה מפורסמת, מה המצווה הראשונה שהאדם מקיים כשהוא נהיה בר מצוה? יש כאלה שאומרים ערבית, ק"ש של ערבית, כיבוד הורים, אבל אחד האדמורי"ם של הדור הקודם אמר, אם הילד שהופך לבר מצווה נמצא בא"י, המצווה הראשונה שהוא מקיים היא ישוב א"י.

קדושה

מי שמתבונן בפרשיות שאנו עוסקים בהם עכשיו, אחרי מות, קדושים, אמור, התורה מדברת המון על קדושה. קדושה בפרישה ממאכלות אסורות, קדושה בזהירות מעריות, קדושת הכהונה וזהירות מחילול קדושת הכהונה ע"י טומאת מת. הרב זצ"ל שואל באורות התחיה, האם ייתכן שקדושת הכהן באה רק להפריד אותו משאר העם? איזו מין קדושה זאת שמנתקת את הכהן משאר עמ"י? הוא עונה שקדושת הכהן היא מעין גשר שמרוממת את שאר העם לדרגה גבוהה יותר. הגמרא (מכות יא.) אומרת שרוצח בשגגה יוצא מעיר המקלט במות הכהן הגדול, ולכן אמותיהם של כהנים גדולים היו מביאות אוכל לרוצחים בשגגה, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו. יש כאן עומק, הם לא בקשו שיתפללו על בניהם שיחיו, אלא רק שלא יתפללו שימותו. הרוצח בשגגה מגיע לעיר מקלט ויודע שיש לו מה לתקן, והוא יודע שמי שיעזור לו לתקן הם שבט הכהונה, די בכך שהוא לא ינסה לקצר את חיי הכהן הגדול, ושבט הכהונה ילמד אותו איך לחיות באמת, מספיק שהכוהנים קיימים והם מרוממים רוחנית את כל עמ"י. עניין זה נכון לא רק ביחס לכהן פרטי,

או לשבט הכהונה בכלל, הרב אומר שזה שייך בכל עמ"י ביחס לכל העולם כולו, (שמות י"ט, ו') "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים". כמו שהכהן מרומם את עמ"י, עמ"י מרומם את העולם כולו.

ממלכת כהנים וגוי קדוש

בתפילת עלינו לשבח אנחנו אומרים בהתחלה "שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה", אנחנו מודים לקב"ה שאנחנו לא כמו הגויים, ולא אכפת לנו מהם. בקטע השני "על כן נקווה", אנחנו מתפללים "וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ. יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך, תשבע כל לשון וכו'. מה השתנה בין הקטע הראשון לשני? צריך להתחיל בהבדלה. עמ"י צריך לדעת שהוא ממלכת כהנים וגוי קדוש, אחרי שעמ"י יודע מה תפקידו, הוא יכול לרומם את שאר העולם.

יש שאלה מפורסמת של המגלה עמוקות, הוא היה מקובל גדול וחיבר חיבור פשטי על התורה. כתוב בפסוק (ויקרא י"ט, ב') "קדושים תהיו כי קדוש אני ד' אלוקיכם", לאחר מכן, בתחילת פרשת השבוע אומרת התורה (ויקרא כ"א, ו') "קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם", שואל המגלה עמוקות, הרי כבר כל ישראל קדושים, במה הכהנים קדושים יותר? ההבדל ההלכתי כבר כתוב בתורה, השאלה היא מה ההבדל בין קדושת עמ"י לקדושת הכהנים. אומר בעל המגלה עמוקות, האידיאל העליון הוא קדושים תהיו, ותפקיד הכהן הוא להשפיע שהישראל באמת יוכל למצב של קדושים תהיו. זה תפקיד שבט הכהונה בתוך עמ"י, לרומם את כולם.

אור לגויים

אחת הטענות של האנטישמים היא שעמ"י מתנשא על אוה"ע, הם לא יודעים שהתפקיד שלנו הוא כדי להשפיע על אוה"ע. תוב בספר 'רפאים יקומו' ששאלו פעם את נשיא ארה"ב, הארי טרומן, למה הוא מיהר להכיר 'דה פקטו' במדינת ישראל בשעת הקמתה[4]? ענה הארי טרומן, כנשיא ארה"ב אני יודע כמה כוחות רשע יש בעולם. עמ"י הוא העם שהביא לעולם את בשורת התנ"ך, וחשבתי שזה טוב שעכשיו תקום לעמ"י מדינה פעם נוספת, כדי שיביאו שוב לעולם את בשורת התנ"ך ויאזנו קצת את הרוע שקיים בעולם. ואם הדברים היו נכונים אז, על אחת כמה וכמה שהם נכונים היום. אנחנו צריכים לדאוג היום שיהיה קידוש ד', קדושה בחיים על כל צעד ושעל. זה מה שהתורה מוסיפה, קדושת עמ"י ומעליה את קדושת הכהנים.

ברכה באהבה

ב"ה הישיבה התברכה שיהיה בה תמיד הרבה כהנים. הכהנים מברכים "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל **באהבה**", וכל המפרשים שואלים, איפה כתוב בתורה שצריך לברך באהבה? בפשטות אפשר לומר, ברכה בלי אהבה היא בכלל לא ברכה, היא סתם מילים. אמנם, יש כאן עומק נוסף. בתורה מוזכרת פעמיים ברכת כהנים, פעם ראשונה בפרשת שמיני (ט, כ"ב) שאהרן בירך את ישראל, וזה היה בלי שהקב"ה ציוה אותו. פעם שנייה בפרשת נשא, (ו', כ"ג) אז הקב"ה ציוה אותו "כה תברכו את בני ישראל וכו'. מסביר הרמב"ן שאחרי שהקב"ה ראה שאהרן ברך את עמ"י בפעם הראשונה בלי ציווי, הוא נתן לו את זה בתור מצווה, הקב"ה אמר לאהרן, אתה כ"כ אוהב את עמ"י, ולכן תזכה למצווה לברך אותם. תפקיד הכהן הוא להתקדש בקדושתו של אהרן ולכן לברך את עמ"י באהבה. כל ברכת הכהנים בתורה התחילה מכך שאהרן אהב את ישראל ולכן הוא ברך אותם, עוד לפני הציווי. זה מה שהכהן מברך בכל יום, קדשנו בקדושתו של אהרן, ומתוך כך ציוונו לברך את עמ"י באהבה.

הרב זוסמן תלמידו של הרב חרל"פ, היה מביא מכתבי האר"י שבתוך ימי הספירה שהם ימי דין, יש שני ימים שהם ימי רחמים, ה' אייר וכ"ח אייר. שני הימים האלה הם ימים מיוחדים בתוך חודש אייר. חודש אייר זה ר"ת של הפסוק "אני ד' רופאך" (שמות ט"ו, כ"ו). כתוב בהלכה שיש שלא כותבים גט בחודש אייר, הסיבה היא מפני שלא יודעים האם לכתוב את המילה אייר עם י' אחת או שתיים. אבל החת"ס כותב סיבה אחרת לאי כתיבת גט באייר. הוא כותב שחודש אייר זה לא זמן של פירודים. זה זמן שצריך לפעול למתק את הדין. צריך להתפלל שזמן קיץ יתחיל טוב, "תורה מגנא ומצלא", ושנזכה בעז"ה לבשורות טובות.

שבת שלום!

[4] הוא היה המנהיג הזר הראשון שהכיר במדינת ישראל, אחת עשרה דקות לאחר ההכרזה על הקמת המדינה.